

**Csak helyben
használatra**

3 007261 824267

K 208

FELIRATOS
SIREMLÉKEK
SZIGETVÁROTT

IRTA

DR. POLGÁR IVÁN

182426

Dunántúl
Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt.
Pécsen

Szigetvár a Zrinyi korában és így a török világban 3 részből állott. Északon a vár, tőle délre az Óváros, ettől délkeletre az Újváros. Valamennyit az Almás patak vize, mocsárja vagy tava vette körül.

Az Óvárosban a török uralom alatt (1566 szept. 7. — 1689 márc. 14.) a hódító épített mohamedán mecsetet, vagyis imaházat 1572-ben. Ezt a török kivonulása után lőportárnak használták. Kath. egyházi célra Huin gróf adja át 1712-ben és templommá a belgrádi püspök szenteli föl 1719-ben. Mostani alakját 1780 körül kapja, midőn a Festetich család uralma alatt van a város. A munkálat 1783-tól tartott 1790-ig. 18 m. magas kupoláját Dorffmeister remek freskója díszíti, ábrázolja Zrinyi megdicsőülését.

Az észak-dél irányban fekvő róm. kath. plebánia templom kupolája alatt a keleti és nyugati falon szemléljük a síremlékeket, a keleti oldalon négyet, a nyugatin kettőt; sőt a templom külső falában is rejlik egy-egy síremlék a főbejárat jobb- és baloldalán.

1. A keleti falon, tehát a templom evangélium oldalán, a bejárat felől első a Huin gróf síremléke.

D. O. M.

STA

VIATORHICINHACTVMBA
 VIDERE || LICETQVODINVIRO
 HEROEMORTALEFVIT || IOANNES
 IOSEPHVS COMESABHVINDEO
 GRATVSETCAESARI || INSIGNIS
 ADVERSVSHOSTEISMARESCHAL
 LVS || ACVIGIIANTISSIMVS
 PRAESIDIISZIGETHGENERALIS ||
 CORPVSQVIDEMHICREPONI
 STATVIT || VBIETAMATAECON
 SORTISCINERESREQVIEGAV
 DENT || ANIMAVEROINCOELOO
 VANSETDEOIVBILANS || DEVIC
 TRICESVAAERVMNAEPATIENTIA
 || VNIVERSISLIBEREINCLAMARE
 AVDET || DIV, VIXI, LVXI, VVI,
 VIM, VI, VICI.

Magyarul:

A fölséges jó Istennek.

Állj meg

utas! Itt ebben a sírboltban látni lehet, ami a vitéz férfiúban halandó volt. Gróf Huin János József, Istennek és a császárnak kedveltje, az ellenséggel szemben jeles hadvezér, és Szigeth erősségnek nagyon éber tábornoka, úgy intézkedett, hogy testét ugyan itt temessék el, ahol szeretett feleségének hamvai is nyugalomnak örvendének, lelke pedig az égben diadalmasan és saját gyötrelmének győztes eltűrése miatt Istenben ujjongva mindenegyestnek szabadon oda meri kiáltani: Sokáig éltem, mint

világosság segítettem, az erőt erővel győztem le.

A felirat anyaga fekete márvány. A feliratos mező 46 cm. széles és 45 cm. magas. A felirat alatt nemesi címer grófi koronával; körülötte is, alatta is különféle hadi eszközök, jelvények; két oldalán akanthusz levél mögött ión csigavonalas áloszlop.

Ez a felirat mesterileg készült, mert 11 sorának mindegyike pontosan hirdeti a megörökítettnek halála évét; a nagyobb vésetű betűk mint római számok összeadva mindenütt 1719-et jelentenek, ami éppen a katolikus templommá szentelés éve is egyúttal. Az ügyesen készített kronosztichonok, évjelző sorok közül legmesteribb az utolsó, amelyben minden betű római szám; ez a túlzás szinte az értelem rovására megy, mert a vonalkával elkülönített negyedik szó így értelmetlen, se *vui*, se *uvi* nem ad jelentést a latinban. Vagy *b* helyett áll a 2. *v*, akkor *ubi* = ahol; vagy az előző szóból tartozik ide az *i*, ekkor *lux* és *iuvi* = világosság és segítettem a megoldás. A 4. sorban levő *HOSTELS* alak régies latin írása a többes tárgy esetnek *HOSTES* helyett. Ezen a költői szabadságon vagy tévedésen kívül benne kőfaragó hiba egy van az 5. sorban. a *vigilantissimus*-ban az *L* helyett *I*-t faragott, így mindjárt nem volna meg a kívánt 1719.

2. E fölött az emlék fölött 40×28 cm. méretű, téglalap alakú fekete márványon ezt olvassuk:

Ioannes Carolus Comes ab Huyn
 c. r. locumtenens Mareschallus
 Hugo Comes ab Huyn
 Cambellanus
 in signum pietatis proavo
 Renovaverunt anno
 MDCCCLXVIII.

Magyarul:

Gróf Huyn János Károly császári és királyi altábornagy gróf Huyn Hugó kamarás dédapja iránt való kegyelet jeléül megújította 1868-ban.

Szövegében a „cambellanus“ a francia chambellan-ból készült újabbkori latin szó, annyit jelent, mint camerarius = kamarás. Ez a szöveg arra tanít, hogy a Huyn család tovább is élt, a 2 Huyn gróf mint dédunoka őse iránt való tiszteletből 1868-ban ellátogatott Szigetvárra, a síremléket kijavította, eléje vaskorlátot csináltatott és azt a kis feliratos táblát.

3. Az összetartozás kedvéért menjünk át most a templom tulsó oldalára, a nyugatira, a templomnak lecke oldalára! Itt ugyanolyan vasrács alatt szintén Huyn grófnak feliratával találkozunk.

D. O. M.

STA

VIATORHICINHACtVMBAVIDES
 || PARVASMAGNIDVCISRELIQVIAS.
 || IOANNES IOSEPH VSCOMESABHVIN
 DEOGRATVSETCAESRI, || INSIGNISADVERSUS
 HOSTEISMARESCHALLUS. || ACVIGILANTIS-
 SIMUSPRAES IDII SZIGETHGENERALIS ||

COR S VVMETINTERIORA HIC DEPOSVIT
 CORPVSVARASDINIREQVIEMCAPIT. ||
 ANIMAVEROINCOELOVANSETDEOIVBILANS
 || VNIVERSISLIBEREINCLAMAREAVDET ||
 DIVVIXILUXIVVLVIMVIVICI

Magyarul:

A fölséges jó Istennek.

Állj meg

utas! Itt ebben a sírboltban látod a nagy vezér kicsiny maradványait. Gróf Huin János József, az Istennek és a császárnak kedveltje, az ellenséggel szemben jeles hadvezér, és Szigeth erősségnek nagyon éber tábornoka, szívét és belső részeit itt temettette el, teste Varasdon nyer nyugodalmat, lelke pedig az égben diadalmasan és Istenben ujjongva mindenegyesnek szabadon oda meri kiáltani: Sokáig éltem, mint világosság segítettem, az erőt erővel győztem le.

A felirat 36×48 cm fekete márványon van. Fölötte nyakékes, sisakrostélyos mell dombormű grófi koronával, két oldalán zászlók, kardok, dob, trombita. A feliratos tábla felső és alsó lapja vörös márvány. Lent is egy címerpajzs; de fönt nincs külön kis feliratos tábla.

Huin grófnak 1. számú feliratát a család csináltatta, ezt a 3. számút a kormány 1730-ban; az 11, ez 10 sor; a mesterkéeltség célja ugyanaz: minden sor 1719-et adjon; a szöveg csak keveset különbözik; lényegileg az 1.-ben maga Huin gróf rendeli el, hogy őt majd felesége hamvaihoz temessék Szigetváron, a 3. szerint pedig csak szívét és belső részeit temették Szigetváron (akárcsak Szo-

limánét Turbékön!) teste ellenben Varasdon nyugszik. — Kőfaragó hiba egy akad itt is, de máshol, a legutolsó és legmesterkétebb sorban, a luxi-ovi-ben a második I helyett L betűt vésett Hogy I-re van szükség, világos az összeadásból, mivel most a 10. sor római számainak összege 1768, ami éppen 1719-re olvad a többi sorral egyetértően, ha az L betűt I-vel helyettesítjük. Ugyanebben a 2. sor csak 1669-et hirdet, tehát 50 vagyis egy L hiányzik belőle. A szerző talán arra számított, hogy a reliquias szót 2 L-lel írja le!

Mivel 3 felirat szól a Huin családról, bővebben kell vele foglalkoznunk.

Gróf Huin János József 1641—1719 között élt, így a „diu vixi“ = sokáig éltem, 78 évet jelent. Szigetvári parancsnokságát 1704 elején kezdi. Császári General-Feldwachtmeister volt és azelőtt Eugen herceg szolgálatában állott; itt annyira kitünt, hogy a herceg őt ajánlotta főparancsnokul a Heister halála után. Az Erdély ellen való táborozáskor egy lovas ezrednek az élén állott. Simontornyát császári megbízásból ostromolta, de sikertelenül. Mikor Szigetvárra helyezték, már táborszernagy volt; itt parancsnoki minőségben 5000 frt évi fizetést kapott. Katonája csak néhány század volt, itt is mindegyiknek megvolt a maga kapitánya, hadnagya, őmaga szükség esetén alparancsnokot is kapott.

A Rákóczi mozgalomkor 1704. febr. elején fegyelmezett katonaságával megvédte Szigetvárt az ostrom ellen. Pécs megsegítése azonban kisdéd csapatának nem sikerült.

Sőt még Szigetvárra is el kellett zárkóznia a garázda Heberstein eszéki királyi várparancsnok elől. 1705-ben Vak Bottyán csapatainak ostromát állotta ki sikeresen. 1706. febr. 16-án betegeskedése miatt lemondott a várparancsnokságról. Egy darabig helyettesítették; lemondását nem fogadták el és mikor javult az egészsége, újra megbízták a parancsnoksággal.

Nagyon sokat fáradozott Szigetvár helyreállítása, fölszerelése ügyében a kormánynál, a megyénél, a földesuraknál; fát, gyalogos és fuvaros napszámosokat kérve. — Nagy hatalmat gyakorolt; befolyása volt kormányzatba, parancsolt a megyéknek annyira, hogy a megyék többször tiltakoztak a beavatkozás és zsarnokoskodás ellen. Így pl. nem engedte meg Szigetvárnak, hogy malmot építsen a régi helyére, habár a folyamodások hosszú során a kamara megadta az engedélyt. Így a malomépítés joga nem a községé lett, hanem az uraság kezére jutott.

De ezzel szemben sokféle jót tett. Az ő idejében kapták meg a ferencrendiek folyamodásukra a katonai raktárban levő egymázsás harangot. Ő eszközölte ki, hogy a kormány 1712-től továbbra is megadta a ferencieknek az évi segélyt, ami napi katonakenyér illetményből állott és évi 100 forintból. Ő vitte ki a kormánytól azt is, hogy a ferencieket a Vechitől nyert területen és a rajta épült török mecset tulajdonjában újra megerősítették, ámbár a ferenciek a grófot érzékenyen megsértették, midőn parancsnoksága kezdetén panaszt

emeltek ellene. Ez az adomány nagyon hasznos volt a ferencieknek, mert a mecset ólomfödelét nemsokára jó pénzen adhatták el a hadi kormányznak, amelynek erre akkor nagy szüksége volt.

Szigetvár polgárságának a Rákóczi mozgalmak idején tett hadi szolgálatait annyira méltányolta, hogy ő maga szerezte meg a lakosság részére a teljes adómentességet. — Tőle származhatik az a kék selyemre hímzett hadizászló, amely 1597-ből ered és amelyet Habsburg jelvényekkel ő kaphatott az udvartól. Most ez nagyon szakadozott állapotban a szigetvári község ház tanácsstermében látható.

A királytól Szigetváron házat kapott nagy kerttel és külső majorságot a hajdani kanizsai kapu közelében, ezenfelül 4 falut. Így 1715-ben az övé a somogy megyei Magyarújfalú, magyar kisközség a Dráva-völgyben, úgyszintén Várad nevű magyar kisközség Szigetvártól délre.

Családjáról legyen elég a következő.

Huin gróf a szigetvári anyakönyvekben már 1699. január 27-én szerepel mint keresztszülő. Első leánya Mária Henrietta 1700. februárban ment férjhez „de Chelhay Károly” grófhoz Szigetváron, ebből a házasságból 1701. február 5-én születik Josepha Elisa nevű lányuk. Keresztszülő itt a második Huin lány: Catharina Elisa de la Haye, comitissa de Huin, ennek a férje Haye. — Fiúgyermeke 1710. júl. 24-én fordul elő, mint keresztszülő „Dominus Comes Males ab Huin” néven. — Lotharingiában született Ferenc nevű fiát Nesselrede pécsi

püspök kinevezte pécsi kanonokká 1705-ben. De a Rákóczi mozgalmak idején hűgával együtt külföldre menekült és többé vissza sem tért. Feleségét Szigetváron temette el; maga is ott akart sírba kerülni.

Legfőbb érdeme, hogy a várat és várost az akkori hadi követelmények szerint átalakította még a nehéz viszonyok között is.

Halálakor látszott csak meg, hogy a szigetvári parancsnoki állást mily kitűnő helynek tartották: az állásáért 6 katonai előkelőség folyamodott és versengett.

4. Kissjeszenij Jeszenszky János sírköve a templom belsejében, a lecke oldalán, barnás homokkőből.

SPECTAB : Ac GENEROS : DOMINVS
IOANNES IESZENZKY DE KISSIES
ZENÿ SACRAT : CAESAR : ETREG ÁP
MAIËTIS INCLYTI REG : IM̄ LEO
POLDO ΔPALFFÿANIÓ ΔP : H : ET F
ORTALITII MAGNO - SZIGET -
HANIS- V̄- PRAEFECTVS: OB- ◆
AE - 52 Δ DIE Δ19 ΔIVLII Δ

ANNO

1765

R. I. P.

Folyó írásban: Spectabilis ac generosus dominus Joannes Jeszenszky de Kissjeszeny sacratissimae caesareae et regiae apostolicae Maiestatis inclyti regni imperatore Leopoldo Palffyianorum praeclarorum huszarorum et fortalitie Magno-Szigethani singularis vice praefectus obiit aetatis 52. die 19. iulii.

Anno 1765. Requiescat in pace!

Magyarul:

Tekintetes és nemes kissjeszeny Jeszenszky János úr, a dicső birodalom legszentebb császári és királyi apostoli felségű Lipót uralkodásakor hiressé vált Pálffy-féle huszárainak és Nagy Szigeth erősségnek kiváló címzetes parancsnoka, meghalt 52 éves korában 1765. év július 19. napján.

Nyugodjék békében!

E feliratos emlék felett legfölül homokóra áll függélyesben, oldalán egy-egy emberi koponya. A széleskeretű kemény homokkő felső részében áll a címer, 6 zászló, azután buzogány, puska, kard, 3 ágyucső, dobok és 2 halom golyó közepében. Az alsó részben a felirat 65×50 méretben. A betűk mélyedése hajdan feketére volt festve. Az egész emlékkő 82 cm. széles és 176 cm. magas.

A szövegben a „Palfffyanio-rum p. h.” megfejtése arra támaszkodik, hogy 1723-ban a híres Pálffy huszárezrednek Müller Mátyás nevű kapitánya helyettesíti az ideiglenesen eltávozó szigetvári helyettes parancsnokot. (Németh 327. l.) — Minthogy I. Lipót császár és király 1657—1705 közt uralkodott, ez a Jeszenszky pedig 1713-ban született, azért a szöveget csak úgy értelmezhetjük, hogy a Pálffy huszárok I. Lipót alatt nagy hírnévre tettek szert, és azok utódai szolgálhattak Szigetváron is, sőt a későbbi időben is megkaphatták kiválóbb emberek a megtisztelő címet.

Honnét van a Nagy Szigeth elnevezés? Midőn a 17. századbéli török hódítás ha-

tása alatt Somogy megye megmaradt részét Zalához csatolták, a töröktől felszabadulván sokan azon fáradoztak, hogy „Szigeti tartomány“, vagy „Sziget vármegye“ elnevezést nyerhessenek. Ez a törekvés ugyan eredménytelen maradt, de némi kárpótlásul ekkor kezdték használni a felsőbb hatóságok a „Nagy Sziget“ nevét. (Németh 334. l.) Így Mária Terézia 1765 jan. 31.-én Nagy Sziget mezővárost Szily Ádámnak adományozta bizonyos kikötésekkel, ettől fogva szerepel a Szily családnak „nagy-szigeti“ előneve. (Németh 357, 358. l.)

A „praefectus“ előtt a \checkmark azt jelenti vice, helyettes. Jeszenszky János 1748. febr. 25.-én nőül vette Pécselt Horváth Dániel alispán leányát, Klárát; 2 fia közül Emánuel a bükkösi ágat alapította, Antal pedig a megyefalvay Jeszenszky ágat. Őmaga viselte a szigetvári várparancsnok címét, habár a tényleges parancsnoki állást akkor már nem töltötték be. Így inkább „címzetes“ parancsnoknak mondhatjuk. Mint Nagy Sziget erősségnek címzetes főnökét a r. kath. plebánia templom belsejében temették el 1765-ben. — A „praefectus“ szóban kőfaragó hiba van, az F után nem E, hanem ismét F következik. — A Jeszenszky családnak 1830 körül Osztopán somogy megyei magyar kisközségben voltak birtokai.

5. Tolnai Festetich Kristóf vörösmárvány emléke az evangélium oldalán, felirata 47 cm. széles, 115 magas, ezen kívül a keret még ugyanabból a kőből 5 cm.

minden oldalon. Az erezett vörös márvány szövege rövid. Az 5. és 6. sor közt vésték ki tojásdad álló alakban a nemesi címert.

PRAENOBILIS DNVS
CHRISTOPHORVS FESTETITS
DE TOLNA
•INCL: COTTVS SIMEGHIENSIS
PRO NOTARIVS

OBIT AETATIS SVAE XXVI

DIE IX OCTOBRIS AO
MDCCLXXXVIII ☉

Magyarúl:

Nemes, tolnai Festetits Kristóf úr, a híres Somogy megye jegyzője, meghalt életének 26. évében, az 1788. évben október 9. napján.

A Festetich család rendkívül kiterjedt Somogy megyében; egy herceg, 5 gróf, sok földbirtokos család. Egy Festetich Kristóf már 1727-ben Somogy megye alispánja, majd országgyűlésre képviselője. Másik tolnai Festetich Kristófnak most Csertő magyar kisközségben, Somogy megyében van hitbizományi birtoka; itt a család 1836-ban építette az úrilakot. — Akinek e felirat szól, Festetich Kristóf, Somogy megye jegyzője volt. Mint a család legidősebb fiát, őt illette volna Szigetvár birtokba vétele, de még atyja életében elhunyt egész fiatalon,

26 éves korában 1788-ban. Mint a föld-birtok örökösét, József császár tilalma ellenére is a templomban temették el kivételesen (Németh 365.).

6. Ardrich Péter táblabíró sírja az evangélium oldal fehér eres fekete márványlapján.

1. Spect: ac Prl̄tris Dn̄s Petrus Ardrich
J Cottus Simeghiensis T̄blae Ind̄riae
Assor
2. Deo permittente Fortuna favente
3. Industria enitente
4. Primus Insignibus Nobilitaribus
5. Genus Suum decoravit et Is
6. Qui Sie Marte proprio Clarus oritur,
7. Post duplex quod inivit Conjugium
8. Sine Successore Annorum 58 Die
9 bris moritur.
9. VIXerat Integre MVLtos ConfoVIt
egenos
10. spIrItVs aetherea VIVat In arCa Del
11. Hoc tibi fidelis Conjux et maesta
Sepulcrum
12. Ingentis Statui triste Doloris opus.
Első sora folyó írásban: Spectabilis ac
perillustris dominus Petrus Ardrich, incliti
comitatus Simeghiensis tabulae iudiciariae
assessor.

Magyarúl:

Tekintetes és hírneves Ardrich Péter úr, a híres Somogy megye ítélő táblájának bírása, Isten kegyelméből, a sors kedvezéséből, kitűnő szorgalmából először ékesítette föl nemzetségét nemesi jelvényekkel; és ő, aki így saját küzdelme árán válik

hiressé, második házasságának megkötése után utód nélkül hal meg 58 éves korában november 9. napján.

ÉLete tisztesség; a szegényen VágyVa segített. || Így nyer a LeLke eget, Vágy az Vtán szIVe Is. || Bánatos és hű nőD készfít VaLa slrt IDe nékeD || Rettenetes gyásznak bVra borVs jeLeként.

Mivel az 1. sorban 9 rövidítés van, azért jónak láttuk ennek szövegét latin olvasásban kiegészíteni. A felirat készítője a 9.—12. sorban két ügyes disztikhonban fejezi be mondanivalóját. Az első párvers, azaz a 9. és 10. sor, egyúttal korjelző vers, amelyben az álló magasabb betűk mint római számok összeadva 1798-ra, a halálórasz évére figyelmeztetnek. Fordításunkban megtartottuk a klasszikus párverset mind a négy sorban, sőt elosztottuk rajta a korjelző 1798-at is a latin számneveknek megfelelően. A kőfaragó hibájából a 6. sorban „Sic“ olvasható; ez az alak értelmetlen, de a „Sic“ megadja a kellő értelmet.

A feliratot fent nemesi címer díszíti; lent kasza, középen halálfej, lábszárcsont, jobbra pedig szárnyas homokóra.

A templom külső falába van behelyezve e következő két feliratos tábla.

7. A főajtónak, ha a templommal szemközt állunk, jobb oldalán, délnyugatra sárgás, puha homokkövet látunk befalazva. Széles szegélye meszelve van, ezen belül a felirat elején és végén 12 cm. perem húzódik; a feliratos mező 73 cm. széles, magasságából csak 54 cm. látszik, szegély nélkül

is csak 69 cm. magas. Alsó és úgy látszik utolsó sora letört. Kár, hogy ezt a síremléket az utcára tették, az időjárás változásainak és szándékos ütéseknek is kitéve. Ezért aztán betűi úgy elkoptak, hogy elolvasni már nem lehetett volna, hacsak Bencze Ernő szigetvári plebános a legnagyobb készséggel rendelkezésre nem bocsátotta volna a szigetvári r. k. plebánia történetét. Ez latinul írott, nehezen olvasható házi példány; 308. lapján megtaláltuk a kiegészítést. Erre támaszkodva így kell kiegészíteni a feliratot:

A : R D O M I N V S G A B R I E L
C I G A N I ~ V I X I T A N N O S
L V I P A R O C H V S S I G E T H I A
N V S A N N I S X X V I L X
I A I

Folyó írásban: Admodum reverendus dominus Gabriel Cigani ~ vixit annos LVI, parochus Sigethianus annis XXVI. A többi olvashatatlan.

Magyarúl: Nagyon tisztelendő Cigani Gábor úr élt 56 évig, Szigetvári parokhusz volt 26 évig. — A hiányzó rész szólhatott a halál idejének keltezéséről.

A plebánia történetéből tudjuk: Cigani Gábor 1734. ápr. 9.-én nyerte el a szigetvári plebániát. Ő alatta áldották meg Turbék mellett a segítő boldogságos Szűz Mária kápolnáját 1756-ban, szilárd anyagból, izlésesen építve. Ugyancsak az ő idejében épült Nepomuki sz. János faluban más kápolna szilárd anyagból. 26 évig volt szigetvári plebános; utolsót lehelt 1760.

febr. 20.-án, életének 56. évében; a templom kriptájába temették.

8. Szintén az utcai falban rejlik Kovacsovics János sírköve. A templom főbejárata mellett balról, északkeletre szürke homokkő ötlik szemünkbe. Fent jobbra, balra 1—1 rozetta, közben szívbe beillesztve kettős kereszt, a szív alatt egymást keresztezi két pálmaág. A kövön bemélyített mező 77 cm. széles, magasságából csak 101 látható, mert annyira közel tették a földhöz, hogy a tér feltöltése miatt alja már földve van; sőt az aszfalt járda még jobban takarja. Most csak e négy sor látszik ki:

I O A N N E S K O W A T
S C H O W Í T S C H
V N D F J H R E R
G E W E S T E R S T A T T

Magyarúl:

Kovacsovics Jánosnak és négy testvérének sírhelye.

Hogy egyszerűbb ember lehetett, mutatja, hogy nincs nemesi címer és vidékies németséggel beszél. Se élő ember, se könyv nem adott eddig róla felvilágosítást.

Hogy az érdeklődésnek ennyi felvilágosítással is szolgálhatunk, mindezt köszönünk kell Szigetvár bőkezű és nemes szívű Mecénásának, aki egyéb gondja közt arra is talált időt és fedezetet, hogy Németh Bélának lehetővé tette Szigetvár történetének kiadását. Hálával tartozik turonyi Biedermann Rezső bárónak, a somogy megyei nagybirtokosnak, a pápai Sz. György lovag-

nak stb. a magyar tudományos világ és az egész magyar haza, mert nem hagyta feledés homályában az önfeláldozó hazaszere-
tet dicső példáját. A bárói címerbe foglalt
jelszavát: „acta, non verba, tettek és nem
szavak“, főleg nekünk magyaroknak kell
az életben megvalósítanunk!

Ami e kis tanulmányban történeti vo-
natkozás, az nem eredeti buvárkodás ered-
ménye, hanem a következő 3 műből való:

Németh Béla: Szigetvár története. Bie-
dermann Rezső báró megbízásából és nagy-
lelkűségéből. Pécs 1903. év, képekkel, 398 l.
25 lapnyi gondos Névmutatóval.

Dr. Csánky Dezső: Somogyvármegye.
Budapest, 655 lap.

Hauptmann és Hal: Szigetvári Kalauz.
Szigetvári Múzeum Egyesület 1925. év,
59 oldalas füzet.

182426